

1. miesto

Spravodlivosť, ako ju vidím ja

V slovenskom jazyku poznáme dve slová zdanlivo označujúce tú istú vec. Spravodlivosť a rovnosť. Keď každý z nás dostane rovným dielom, spravodlivosť bude vykonaná. Ale je to naozaj tak? Zaručuje nám to, že každý dostane rovnaký kus koláča aj to, že všetci budeme najedení? Celý svoj život som žila vo viere, že áno. Keď budeme mať všetci rovnako, bolo nám nadelené správne. Je však spravodlivé, keď sa dvaja vlci a jedna ovca majú rozhodnúť, čo budú jesť na večeru?

Často sa v médiách, ale aj v bežnom živote stretávame s problémom migrácie, prerozdelenia migrantov, kvótami či inými pojmami týkajúcimi sa masívneho presunu obyvateľstva. Štáty a najmä ten náš sa bráni- nechceme kvóty, nie je to spravodlivé! Všetkým príde logické, že tu naši poprední politici nechcú rovnaký počet migrantov, aký by bol pridelený napríklad Francúzsku. Je to väčšia krajina, migranti tam smerovali už niekoľko generácií a u nás nemajú zázemie, naši obyvatelia by ich nevedeli správne prijať a žiť s nimi.

Skúsme sa na to pozrieť z iného pohľadu. Čo ak by nešlo o utečencov, ale o peniaze? Tiež by sme sa bili za spravodlivosť rovnako? Francúzsko musí dostať oveľa viac peňazí ako Slovensko, je to predsa väčšia krajina, žije tam viac ľudí, vedia, ako majú s peniazmi hospodáriť.

Rvnosť bola ideálom nielen francúzskej revolúcie, ale aj komunizmu. Spravodlivosť by mala byť cnosťou demokracie. Je omnoho jednoduchšie koláč rozdeliť na rovnaké kúsky objektívne, ale subjektívne hľadiet' na skutočné potreby hladných ľudí a na to, že ak chceme, aby ľudia ostal najedení, musíme dať každému taký kúsok, aký potrebuje.

Zdanlivo jednoduchá téza je však omnoho ťažšie aplikovateľná. Mnohokrát sa o ľuďoch hovorí ako o pánoch tvorstva. Myslím, že by sme sa však mali trochu viac poučiť aj z ríše zvierat. Zviera si nikdy nevezme viac, ako potrebuje. Zachováva spravodlivosť.

Jeden z najväčších štátnikov vôbec, Winston Churchill, raz povedal: „Všetky veľké veci sú jednoduché a mnohé možno vyjadriť jediným slovom: sloboda, spravodlivosť, česť, povinnosť, milosrdenstvo, nádej.“ Môj obľúbený maliar Mark Rothko, ktorý maľoval na obrovské plátna veľké plochy rovnakých farieb, veril, že najzložitejšie veci sa dajú vyjadriť najjednoduchšími spôsobmi.

Dať tomu, kto je smädný napiť, tomu, kto hladuje, najesť. Spravodlivý človek a spravodlivý štát sa nelíšia v charaktere činov, iba v škále pôsobnosti. Keď chcem byť spravodlivý občan, očakávam to isté od svojho štátu, v ktorom žijem. Každý deň sa zamýšľam nad tým, ako konať správne, ako konať spravodlivo. Vo svojej podstate jednoduchá činnosť, vlastná už aj zvieratám a predsa, pre človeka niekedy nepredstaviteľne náročná vec.

Riadim sa zákonmi morálky a zákonmi môjho štátu. Paradoxne, niekedy sa štát, v ktorom žijem, neriadi vlastnými zákonmi. Ako mám potom sama odpovedať na otázku, čo pre mňa znamená spravodlivosť, keď inštitút, nad ktorým má samotná spravodlivosť stáť, to nedokáže?

Ak však občan nevie doceliť triednu spravodlivosť, vie ju vykonať v každodenných činnostiach. Povedz pravdu. Pomôž slabému. Odpusť. Ospravedlň sa. Poďakuj. Malé veci tvoria veľké celky a ak dokáže spravodlivosť vychádzať z nás samých, verím, že podľa zákonov života sa nám aj vráti.

Keď rôzne vysoké deti stoja na rovnako vysokých stupienkoch, to je rovnosť. Nie každý z nich však uvidí cez plot. Keď má však každý tak vysoký stupienok, aby videl cez plot, to je spravodlivosť.

Spravodlivosť, je rovnosť šancí. Spravodlivosť je, že každý dostane to, čo potrebuje a toľko, koľko zvládne uniesť. Je jedno, či hovoríme o peniazoch, migrantoch, či stupienkoch. Iba bez nekonečnej túžby po moci sa staneme slobodnými a vykonáme správne veci.

Monika M.